

نامه به سردبیر

Editorial

مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

دوره ۲۰، اردیبهشت ۱۴۰۰، ۲۵۶-۲۵۱

سلامت روانی دانشجویان پزشکی طی همه‌گیری کرونا ویروس ۲۰۱۹ (کووید-۱۹)

فرزین باقری شیخانگشه^۱

دریافت مقاله: ۹۹/۱۲/۰۹ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۹۹/۱۲/۲۳ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۹۹/۱۲/۲۴ پذیرش مقاله: ۹۹/۱۲/۲۵

چکیده

در طول همه‌گیری کرونا ویروس ۲۰۱۹ دانشجویان پزشکی که دوران کارورزی را در بیمارستان‌ها طی می‌کردند به دلیل این که در محیط‌های آلوده به ویروس کووید-۱۹ حضور داشتند بیش‌تر در معرض خطر ابتلاء به کرونا ویروس ۲۰۱۹ بودند. همین موضوع منجر به افزایش استرس و اضطراب دانشجویان پزشکی در مقایسه با سایر دانشجویان می‌شد. از طرفی دیگر بسیاری از دانشجویان پزشکی این ترس را داشتند که در محیط بیمارستان مبتلا به ویروس کووید-۱۹ شوند و به عنوان یک ناقل بدون علامت، کرونا ویروس ۲۰۱۹ را به خانواده و اطرافیان‌شان منتقل کنند. همچنین، با توجه به این که دوران پسا کرونا تاریخ مشخصی ندارد، وزارت بهداشت و دانشگاه‌های کشور تصمیماتی در جهت ارتقاء سلامت روانی دانشجویان پزشکی و کادر درمانی بیمارستان‌های کشور عزیزمان ایران اتخاذ نمایند. به این منظور لازم است دانشجویان پزشکی از نظر سلامت روانی مورد بررسی قرار گیرند؛ تا در صورت لزوم مداخلات روانشناختی مورد نیاز را دریافت نمایند.

واژه‌های کلیدی: سلامت روانی، کرونا ویروس ۲۰۱۹، دانشجویان پزشکی، کووید-۱۹

سردبیر محترم

در تاریخ ۳۰ بهمن ماه سال ۱۳۹۸ در استان قم ۱۵۰

کیلومتری پایتخت کشور شناسایی شد. گسترش این بیماری در سطح جهانی آن چنان پر سرعت بود که به عنوان بزرگ‌ترین تهدید سلامت عمومی افراد در سال ۲۰۲۰ شناخته شد [۱]. همه‌گیری کرونا ویروس ۲۰۱۹ موجب ترس، نا امنی،

کرونا ویروس ۲۰۱۹ (Coronavirus ۲۰۱۹) از شهر ووهان، استان هوبی کشور چین آغاز شد و پس از مدت کوتاهی در سرتاسر کشور چین و بسیاری از کشورهای دیگر انتقال یافت. اولین مورد کرونا ویروس ۲۰۱۹ کشور ایران نیز

دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

تلفن: ۰۱۳-۳۳۳۲۸۸۵۹، دورنگار: ۰۱۳-۳۳۳۲۸۸۵۹، پست الکترونیکی: farzinbagheri@modares.ac.ir

عدم اطمینان و اضطراب عمومی بسیاری از مردم جهان شد. اضطراب به عنوان یک سیستم دفاعی بدن عمل می‌کند که در مواجهه با یک وضعیت جدید ناشناخته اقداماتی در جهت مقابله با خطرات بالقوه موجود انجام می‌دهد. در همین راستا، شیوع کرونا ویروس‌های مختلف مانند نوع سندرم حاد تنفسی (Respiratory Syndrome Severe Acute) در چین سال ۲۰۰۳، نوع سندرم تنفسی خاورمیانه (Middle East Respiratory Syndrome) در عربستان سعودی سال ۲۰۱۲ و کووید-۱۹ (COVID-۱۹) در کشور چین منجر به ایجاد ترس و اضطراب قابل توجهی در مناطق آلوده گردید. ویروس کووید-۱۹ دارای علائم بسیار متنوعی مانند تب بالا، سرفه خشک، بدن درد، تنگی نفس، دامنه گسترده شیوع-شناسی، شایعات و اطلاعات غلط در مورد منشاء بیماری، شکست در درمان‌های مختلف و قدرت انتقال بالا است که همچنان بر تعداد آن‌ها افزوده می‌شود و همین باعث گردیده استرس و اضطراب قابل ملاحظه‌ای حول محور کروناویروس ۲۰۱۹ در افراد سالم غیر مبتلا به وجود آید [۲].

در جریان گسترش کرونا ویروس ۲۰۱۹، شمار تلفات افزایش یافت و تدابیر سختگیرانه‌ای برای مهار شیوع این بیماری در مناطق مختلف جهان در نظر گرفته شد. یکی از تدابیر در نظر گرفته شده برای مهار و کنترل ویروس کووید-۱۹ ایجاد قرنطینه خانگی، فاصله‌گذاری اجتماعی، تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها بود. بسیاری از دانشجویان برای اولین بار بود که در کلاس‌های مجازی شرکت می‌کردند و تجربه چنین بیماری همه‌گیری را نداشتند؛ همین منجر به ایجاد ترس و استرس قابل توجهی در آن‌ها شد [۳]. از سویی دیگر، قرار

گرفتن در محیط آلوده به ویروس کووید-۱۹ باعث بروز اختلالات روانشناختی گسترده‌ای از جمله اضطراب، افسردگی، استرس و مشکلات خواب در بسیاری از کادر درمانی بیمارستان‌ها و دانشجویان شده است [۴]. به طور خاص دانشجویان پزشکی (Medical Students) و دندانپزشکی (Dental Students) به دلیل فشار تحصیلی، قرار گرفتن در معرض عفونت و آلودگی، شب‌کاری و کمبود خواب فشار روانی قابل توجهی را در دوران کرونا تجربه کردند که سلامت روانی آن‌ها را تحت تأثیر قرار داد [۵]. در طول همه‌گیری کرونا ویروس ۲۰۱۹ دانشجویان پزشکی که دوران کارورزی (Interne) را در بیمارستان‌ها طی می‌کردند به دلیل این که در محیط‌های آلوده به ویروس کووید-۱۹ حضور داشتند بیش‌تر در معرض خطر ابتلاء به کرونا ویروس ۲۰۱۹ بودند. همین موضوع منجر به افزایش استرس و اضطراب دانشجویان پزشکی در مقایسه با سایر دانشجویان می‌شد [۶]. از طرفی دیگر بسیاری از دانشجویان پزشکی این ترس را داشتند که در محیط بیمارستان مبتلا به ویروس کووید-۱۹ شوند و به عنوان یک ناقل بدون علامت، کرونا ویروس ۲۰۱۹ را به خانواده و اطرافیانشان منتقل کنند [۷].

بررسی‌های صورت گرفته قبل از همه‌گیری کرونا ویروس ۲۰۱۹ حاکی از این واقعیت دارد که احتمال بروز اختلالات خلقی، اضطرابی، وسواس فکری-عملی و پریشانی روانشناختی در دانشجویان پزشکی نسبت به سایر دانشجویان بیش‌تر است [۸]. اما در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ این انتظار می‌رود که به دلیل ناشناخته بودن و قدرت کشندگی و انتقال بالای این ویروس، سلامت روانی دانشجویان پزشکی بیش‌تر تحت

به جنسیت است. در همین راستا، Al-Rabiaah و همکاران در مطالعه‌ای به بررسی سطوح استرس ۲۰۰ دانشجوی پزشکی عربستانی پرداختند. یافته‌های این پژوهش حاکی از بالا بودن میزان استرس دانشجویان دختر در مقایسه با دانشجویان پسر پزشکی بود. همچنین دانشجویانی که با بخش‌های مراقبت‌های کرونایی ارتباط داشتند، اضطراب و استرس بیش‌تری را تجربه می‌کردند [۹].

در مجموع، با توجه به این‌که یکسال از شیوع کرونا ویروس ۲۰۱۹ گذشته است، درمان‌های پیشنهادی گوناگون برای ویروس کووید-۱۹ از کارآیی کافی برخوردار نیست و این ویروس همچنان در حال جهش است، فشار روانشناختی زیادی برای کادر درمان، بیماران به ویژه دانشجویان پزشکی ایجاد کرده است. بر این اساس پرداختن به عواملی که می‌توانند پیرایشانی روانشناختی دانشجویان پزشکی را کاهش دهد از ضرورت و اهمیت بالایی برخوردار است. همچنین با توجه به این‌که دوران پسا کرونا تاریخ مشخصی ندارد و با گذشت بیش از یکسال سلامت روانی دانشجویان دست خوش تغییرات زیادی قرار گرفته است؛ می‌بایست وزارت بهداشت و دانشگاه‌های کشور تصمیماتی در جهت ارتقاء سلامت روانی دانشجویان پزشکی و کادر درمانی بیمارستان‌های کشور عزیزمان ایران اتخاذ نمایند. بدین منظور لازم است دانشجویان پزشکی از نظر سلامت روانی مورد بررسی قرار گیرند تا در صورت لزوم مداخلات روان‌شناختی مورد نیاز را دریافت نمایند.

تأثیر قرار گیرد. در همین راستا، Saddik و همکاران در پژوهشی سطوح اضطراب ۱۴۸۵ دانشجوی پزشکی و غیر پزشکی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج به‌دست آمده نشان داد نیمی از دانشجویان دارای سطوح اضطراب خفیف تا شدید بودند. همچنین مشخص گردید دانشجویان پزشکی در مقایسه با دانشجویان غیرپزشکی از اضطراب و ترس بالاتری برخوردار بودند. بیش‌ترین سطح اضطراب نیز در بین دانشجویان دندانپزشکی گزارش گردید [۵]. در مطالعه‌ای دیگر، Safa و همکاران به بررسی پاسخ‌های فوری روانشناختی دانشجویان پزشکی در طی همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ پرداختند. یافته‌های این پژوهش مشخص کرد ۶۵/۹٪ دانشجویان سطوح مختلفی از اضطراب را تجربه می‌کردند که ۲۷/۳ درصد، خفیف، ۲۹/۸ درصد، متوسط و ۱۱/۸ درصد نیز شدید بود. از سویی دیگر، ۴۹/۹ درصد دانشجویان پزشکی دارای نشانگان افسردگی بودن که ۳/۳ درصد دانشجویان از افسردگی شدید رنج می‌بردند [۶]. Arima و همکاران نیز در پژوهشی عوامل مرتبط با سلامت روانی دانشجویان پزشکی در دوران شیوع کرونا ویروس ۲۰۱۹ را مورد بررسی قرار دادند. نتایج به‌دست آمده حاکی از ارتباط عزت نفس و خودکارآمدی با سلامت روانی دانشجویان پزشکی بود. در واقع، دانشجویانی که از عزت نفس و خودکارآمدی پایین‌تری طی همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ برخوردار بودند، پیرایشانی روان‌شناختی بیش‌تری را نشان می‌دادند [۷]. البته باید به این‌که نیز اشاره کرد که میزان استرس و اضطراب ادراک‌شده در دانشجویان پزشکی می‌تواند تحت تأثیر عوامل گوناگونی قرار گیرد؛ یکی از مهم‌ترین ملاک‌ها برای بررسی سلامت روانی دانشجویان پزشکی توجه

References

- [1] Wu Z, McGoogan JM. Characteristics of and important lessons from the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak in China: summary of a report of 72 314 cases from the Chinese Center for Disease Control and Prevention. *Jama* 2020; 323(13): 1239-42.
- [2] Peeri NC, Shrestha N, Rahman MS, Zaki R, Tan Z, Bibi S, et al. The SARS, MERS and novel coronavirus (COVID-19) epidemics, the newest and biggest global health threats: what lessons have we learned?. *Int J Epidemiol* 2020; 49(3): 717-26.
- [3] Komer L. COVID-19 amongst the pandemic of medical student mental health. *Int J Med Students* 2020; 8(1): 56-7.
- [4] Nishimura Y, Ochi K, Tokumasu K, Obika M, Hagiya H, Kataoka H, et al. Impact of the COVID-19 Pandemic on the Psychological Distress of Medical Students in Japan: Cross-sectional Survey Study. *J Med Internet Res* 2021; 23(2): e25232.
- [5] Saddik B, Hussein A, Sharif-Askari F, Kheder W, Temsah M, Koutaich R, et al. Increased Levels of Anxiety Among Medical and Non-Medical University Students During the COVID-19 Pandemic in the United Arab Emirates. *Risk Management and Healthcare Policy* 2020; 13: 2395-406.
- [6] Safa F, Anjum A, Hossain S, Trisa TI, Alam SF, Rafi MA, et al. Immediate psychological responses during the initial period of the COVID-19 pandemic among Bangladeshi medical students. *Children and Youth Services Review* 2021; 122: 105912.
- [7] Arima M, Takamiya Y, Furuta A, Siriratsivawong K, Tsuchiya S, Izumi M. Factors associated with the mental health status of medical students during the COVID-19 pandemic: a cross-sectional study in Japan. *BMJ open* 2020; 10(12): e043728.
- [8] Maser B, Danilewitz M, Guérin E, Findlay L, Frank E. Medical student psychological distress and mental illness relative to the general population: a Canadian cross-sectional survey. *Academic Medicine* 2019; 94(11): 1781-91.

- [9] Al-Rabiaah A, Tamsah MH, Al-Eyadhy AA, Hasan GM, Al-Zamil F, Al-Subaie S, et al. Middle East Respiratory Syndrome-Corona Virus (MERS-CoV) associated stress among medical students at a university teaching hospital in Saudi Arabia. *J Infect Public Health* 2020; 13(5): 687-91.

Mental Health of Medical Students during the Coronavirus 2019 Epidemic (COVID-19)

F. Bagheri Sheykhangafshe¹

Received: 27/02/21 Sent for Revision: 13/03/21 Received Revised Manuscript: 14/03/21 Accepted: 15/03/21

During the Coronavirus 2019 outbreak, medical students who spent their internships in hospitals were at higher risk of contracting the Coronavirus 2019 because they were in COVID-19-infected environments. This led to increased stress and anxiety of medical students compared to other students. On the other hand, many medical students feared that they would be infected with the COVID-19 in a hospital setting and, as an asymptomatic vector, could transmit the coronavirus 2019 to their families and relatives. Also, due to the fact that the post-coronavirus period does not have a specific date, the Ministry of Health and the country's universities should take decisions to improve the mental health of medical students and medical staff of hospitals in our beloved country Iran. For this purpose, it is necessary for medical students to be examined for mental health; to receive the necessary psychological interventions if necessary.

Key words: Mental Health, Coronavirus 2019, Medical students, COVID-19

*1- PhD Candidate in Psychology, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran, ORCID: 0000-0002-3435-3870
Corresponding Author) Tel: (013) 33328859, Fax: (013) 33328859, E-mail: farzinbagheri@modares.ac.ir*